

APRIL 1966
15e JAARGANG

Redactie:

D. Roethof-Ensing
Spinozalaan 283
Voorburg (Z.H.)
Telef. (070) 86 54 66

Administratie:

Oudegracht 152
Postbus 114
Utrecht

Verschijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

HUMANISTISCH VERBOND

blz.

Voorjaarsactie steunfonds	53
Landdag Laren (N.H.)	53
Socrates	53
Jongerenwerk	53
Humanistische vorming	53
Geestelijke verzorging	53
Huwelijkscontacten	54

.
..

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Congres	55
---------	----

.
..

HUMANISTISCHE STICHTING VOOR HUISVESTING VAN
BEJAARDEN

Nieuw Utrechts Dagblad	56
Amersfoortsche Courant	56
Enkhuizer Courant	56

.
..

HUMANITAS

Humanitas Assen richt drie stichtingen op (Nieuwsblad van het noorden)	57
---	----

.
..

RADIOLEZINGEN

57

.
..

TELEVISIE-UITZENDING

57

.
..

VAN ALLE KANTEN

Eerste aankondigingen Parijs (Het Vrije Volk)	58
Lutherse studenten en humanisme (De Rotterdammer)	58
Vormingsonderwijs in Arnhem (Het Arnhems Dagblad)	58

	blz.
Is subsidiëring in strijd met LO-wet?(Nw.Haagse Courant)	58/59
Bij de dood van de heer H.G.Cannegieter(IJmuider Courant)	59
Zonen durven tegen vaders op te staan(Nw.Utr.Dagblad)	60
Prof.dr.Flam op bezoek (Het Vrije Volk)	60/61
Jubileum Rotterdamse humanisten (Het Rotterdams Parool)	61
Ds.Poort als tegenstander (Nw.Apeldoornse Courant)	61
De minister en de kleren van de geestelijke verzorgers (De Friese Koerier)	61/62
NCRV-televisie-uitzending over buitenkerkelijkheid (Het Brabants Nieuwsblad)	62/63
Scheiden zonder liegen (HetAlgemeen Handelsblad)	63
Huwelijk, sacrament of niet? (Het Utrechts Nieuwsblad)	63/64
Politiek en humanisme (Het Vrije Volk)	64/65
Reacties (Vrij Nederland)	65/66

HUMANISTISCH VERBOND

Voorjaarsactie Steunfonds

Ondanks de grote inzamelingsacties, zoals Voedsel voor India, waarmee de voorjaarsactie van de Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme gedeeltelijk samenviel, is het resultaat goed geweest. Aan zoveel mogelijk adressen werd dit keer een folder gezonden, die heel gunstig werd ontvangen. Enkele radio-uitzendingen en een TV-uitzending gaven de gewenste ondersteuning. Aan giften werd ontvangen een bedrag van f. 95.122,67 tegenover f. 54.849,30 in het eerste kwartaal van 1965. Ook het aantal giften steeg van 4161 in het vorige jaar tot 6307.

Landdag Laren (N-H)

In samenwerking met het gewest Utrecht/Het Gooi organiseert de gemeenschap Laren/Blaricum op 19 mei a.s. (Hemelsvaartdag) een land- en studiedag in de Singer Foundation. Belangstellenden uit het gehele land zijn welkom.

Socrates

Door de wetenschappelijke stichting "Socrates" is een juridische sectie ingesteld, welke onderwerpen zal bestuderen van maatschappelijk werk met een uitgesproken of overwegend juridisch aspect vanuit een humanistische gezichtshoek. Opgericht is eveneens een werkgroep "Humanisme en Arbeid".

Jongerenwerk

De werkgroep "Jeugd- en Jongerenwerk" organiseert op 7 mei in het Erasmushuis een conferentie met allen, die op de een of andere wijze bij het jongerenwerk in het Verbond betrokken zijn of zich hiermee gaan belasten. Ook vertegenwoordigers van de studenten en van de humanistische jeugdbeweging zullen aanwezig zijn.

Humanistische Vorming

Het Hoofdbestuur hechtte zijn goedkeuring aan de benoeming van twee nieuwe leden in de Algemene Commissie Geestelijke Vorming. Het zijn mevrouw O.R.Varkevisser-de Boer te Bussum en de heer Tj.Krips te Soest. Het H.B. benoemde verder als voorlopig docent de heer J.van der Haar te wageningen.

Geestelijke verzorging

Als vrijwillige raadslieden werden benoemd de heer L.N.van Mierop te Hengelo (O) als plaatselijk geestelijk raadsman; de heer A.P.Bruch te Eindhoven als raadsman voor studenten; de heer E.Wisse te Oegstgeest als secretaris voor contactorgaan studenten en als raadsman voor de gedetineerden de heer P.van Soelen te Bilthoven. Als lid van de Centrale Commissie Geestelijke Verzorging werd benoemd de organisatie-secretaris Th.W.Polet.

Huwelijkscontacten

Uit een tussentijds verslag van de Humanistische Correspondentiekring voor Huwelijks-Contacten blijkt, dat het aantal deelnemers nog steeds stijgt.

Het bedroeg aan het eind van 1965 in totaal 363.

.
..

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Zoals bekend wordt van 25 tot en met 30 juli in Puteaux het vierde congres gehouden van de IHEU.

De voorlopige organisatorische regeling voor congresdeelnemers beneden 26 jaar is als volgt:

"Congreskosten: frs. fr.100 (ca. f 75,--)
voor jongeren die ook wensen deel te nemen aan cocktail-parties, een officieel diner en excursies;

Congreskosten: frs.fr.50 (ca. f 37,50) voor jongeren,
die niet aan genoemde evenementen wensen deel te nemen.
Alle jonge deelnemers ontvangen de "papers and proceedings."

Belangstellenden kunnen zich wenden tot:"IHEU-secretariat,
P.O.Box 114, Utrecht.

Hoeveel het onderdak in de Parijse scholen gaat kosten is nog niet bekend.

Voor een beperkt aantal jongeren tussen 18 en 23 jaar de mogelijkheid tot deelname aan de trektocht naar Parijs.

Opgave bij reisleiders:

Pieter en Fineke Dohé

Max Havelaarstraat 64

Amstelveen."

Aldus lezen wij in Trefpunt, het orgaan van de Humanistische Jeugdbeweging, aan welk blad wij ook het volgende mopje graag ontleenen:

SEX

VADER:"Jongen, ik moet het eens hebben over de sexuele voorlichting met jou."

JONGEN:"Goed vader, wat wilt U weten?"

°
° °

HUMANISTISCHE STICHTING VOOR HUISVESTING VAN BEJAARDEN

Blijkens een bericht in het Nieuw Utrechts Dagblad van 30 maart bestaan er plannen om in Utrecht een bejaardencentrum te bouwen:

"Het lag aanvankelijk in de bedoeling dat het centrum in Overvecht zou komen, maar het college van b. en w. maakte daar bezwaar tegen omdat het plan niet paste in de stedenbouwkundige planning van Overvecht. Het bejaardencentrum wordt nu waarschijnlijk in het plan-Lunetten opgenomen. De stichting hoopt in 1969 met de bouw te kunnen beginnen. Architect J.C.Meulenbelt wil bij de bouw van het centrum bijzondere aandacht besteden aan het voorkomen van geluidshinder. Behalve een flat met één- en tweekamerwoningen krijgt het centrum een eigen leeszaal, werkplaats, vergaderzaal en sportzaal waarvan alle bejaarden uit de omtrek gebruik kunnen maken. Bij het centrum wordt een ziekenzaal gebouwd. De warme maaltijden worden op de kamers bezorgd; het is echter de bedoeling dat de bewoners de broodmaaltijden zelf verzorgen. Er wordt daarom in de flat een winkel gebouwd. Het centrum is bestemd voor buitenkerkelijken. Mensen die bij een kerkgenootschap zijn aangesloten worden niet geweigerd, maar het huis zal geen confessioneel karakter dragen."

En in de Amersfoortsche Courant van 9 april lezen wij:

"De Stichting Humanistisch Bejaardentehuis verwacht, dat de minister nog dit jaar bouwvolume zal verstrekken voor een bejaardencentrum, dat in Dorrestein bij de Kingmaschool zal worden gebouwd. De architect is nu bezig het plan besteksklaar te maken, zodat men de rijksgoedkeuring kan aanvragen, wanneer het bouwvolume is afgekomen. Het stichtingsbestuur verwacht, dat met het verlenen van de rijksgoedkeuring weinig tijd gemoeid is. Dan volgt de aanbesteding, zodat kort daarna de eerste schop de grond kan ingaan. Men rekent erop, dat de bouw van het bejaardencentrum volgend jaar start."

Om het trio vol te maken, nog dit bericht uit de Enkhuizer Courant van 8 maart:

"In aanwezigheid van tal van genodigden heeft de heer W.Mensink, lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, gistermiddag de eerste paal in de grond geheid voor het tehuis voor buitenkerkelijke bejaarden aan de Liornestraat in Hoorn. Het duurde geruime tijd voor en al eer het betonnen gevaarte, 18 meter lang, op de vereiste diepte was aangeland, waarna de genodigden zich verkleumd en wel naar "De Doelen" konden begeven voor het meemaken van het verdere officiële gedeelte van deze plechtigheid. Deze eerste paal zal nog worden gevolgd door 114 soortgelijke exemplaren, terwijl er nog ruim 100 houten palen van 18 meter lengte geslagen zullen moeten worden om het kapitale, voorlopig zeven etages hoge bouwwerk te dragen. Volgens de planning moet het complex over twee jaar gereed zijn."

HUMANITAS

Humanitas Assen richt drie stichtingen op

In de jaarvergadering van de Nederlandse vereniging voor maatschappelijk werk Humanitas afdeling Assen in het Vorkgebouw zijn gisteravond drie belangrijke plannen bekend gemaakt: de oprichting van de Stichting Overleg Maatschappelijk Werk, de oprichting van de stichting Dagverblijf voor Geestelijk Gehandicapte kleuters en volwassenen en de oprichting van een stichting voor het bouwen van een bejaardencentrum voor buitenkerkelijken in Assen, waarin vertegenwoordigers van het Humanistisch Verbond en Humanitas zitting hebben. De Stichting Overleg Maatschappelijk Werk is bedoeld als overkoepeling van de vier instellingen op het gebied van maatschappelijk werk. De gemeente is vertegenwoordigd door wethouder S.Kerkhof (voorzitter). De stichting heeft tot doel de samenwerking te bevorderen. Er zal een zogenaamde sociale gids worden uitgegeven, terwijl er ook aandacht zal worden geschonken aan sociale planning. Het dagverblijf voor geestelijk gehandicapten is speciaal bedoeld voor kleuters die nog niet naar de kleuterschool gaan en voor volwassenen die niet werken.
(Nieuwsblad van het Noorden van 18 maart).

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand mei voor de VARA

zondag 1 mei 9.45 uur	Mr.H.B.Engelsman	Vandaag is het de dag van de arbeid
zondag 8 mei 9-9.15 uur	W.A.v.Opijnen	De bevrijding is volwassen
zondag 15 mei 9.45 uur	H.J.Roethof	Hoe vertellen wij het onze kinderen
zondag 22 mei 9.45 uur	G.Stellinga	100 jaar Volksonderwijs-100 jaar Openbaar onderwijs
zondag 29 mei 9.45 uur	wijlen H.G.Canne- gieter uitgesproken door G.Stuiveling	Geestdrift en nuchterheid

TELEVISIE-UITZENDING

dinsdag 10 mei VARA

Actueel humanisme, een televisie-uitzending in samenwerking met de VARA (Ned.I).
Voor aanvangstijden: zie programmabladen.

VAN ALLE KANTEN

Eerste aankondigingen Parijs

De eerste aankondigingen over het vierde IHEU-congres in Parijs komen binnen, dit bericht stond in Het Vrije Volk van 8 april:

"De humanistische beweging heeft dit jaar haar grote internationale congres in de Parijse voorstad Puteaux, van 25 tot 30 juli. Thema van de besprekingen: het humanistisch antwoord op de problemen en aspiraties van de mens. De Nederlander prof.dr.J.P.van Praag, president van de International Humanist and Ethical Union, spreekt er over sociale wereld-problemen. Ook dr.Ralph Bunch, onder-secretaris van de V.N.komt.

Tien discussiegroepen zullen praten over jeugd, vrede, moraal, menselijke gelijkheid, seksuele vraagstukken, technologische veranderingen, persoonlijk gedrag, de rol van de kunst in de zelfverwerkelijking van de mens."

Lutherse studenten en humanisme

Volgens een bericht in De Rotterdammer van 7 maart hebben Lutherse studenten van verschillende universiteiten in ons land zich bezonnen op het thema: christendom en humanisme, dit op kasteel Hoekelum, het buitencentrum van de Evangelisch-Lutherse Kerk.

"Daartoe sprak zaterdagmiddag allereerst de heer A.Coert, oud-voorzitter van de afdeling-Groningen van (het humanistische) "Sokrates". Aan de hand van de beginselverklaring van het Humanistisch Verbond maakte hij duidelijk, dat het humanisme een levensvisie is, waarbij de mens in het middelpunt staat. Een kennisbron buiten de mens wordt afgevoerd. Daarom kan het humanisme niet uitgaan van een bijzondere openbaring. Het bestaan van God is geen werkelijkheidservaring. De mens ervaart drager van het waardebesef te zijn. Zondagmiddag sprak de Lutherse predikant drs.S.E.Hof over christelijke medemenselijkheid, onder meer naar aanleiding van Bonhoeffer, Robinson, van Buren, Bultmann en Tillich."

Vormingsonderwijs in Arnhem

Dit lazen wij in het Arnhems Dagblad van 7 april:

"Op een van de Arnhemse scholen voor voortgezet onderwijs zal in de naaste toekomst waarschijnlijk gestart kunnen worden met humanistisch vormingsonderwijs, zo vermeldt het jaarverslag van de Gemeenschap Arnhem van het Humanistisch Verbond, waarin te kennen wordt gegeven dat men nog steeds doende is om genoemd vormingsonderwijs op de Arnhemse scholen ingang te doen vinden."

Is subsidiëring HV in strijd met LO-wet?

Mr.Grosheide antwoordt hier met : "neen" op, zoals blijkt uit dit bericht uit de Nieuwe Haagse Courant van 12 april:

"Subsidiëring van het "vormingsonderwijs" aan leerlingen van openbare scholen door het Humanistisch Verbond, analoog aan de subsidiëring van het godsdienst-onderwijs op openbare scholen is niet in strijd met de Lager-Onderwijswet 1920, zo heeft staatssecretaris Grosheide (O.en W.) geantwoord op vragen van het Tweede Kamerlid ds.M.A. Mieras (sg).

Ds.Mieras was van oordeel, dat subsidiëring van humanistisch vormingsonderwijs niet gegrond kan worden op artikel 26 van de Lager-Onderwijswet, waar deze uitdrukkelijk spreekt van godsdienstonderwijs, te geven door godsdienstleraren, die worden aangewezen door kerkelijke gemeenten, dan wel door verenigingen die een godsdienstig doel hebben.

Volgens de staatssecretaris behelst deze bepaling echter niet een verbod aan de gemeentebesturen om het godsdienstonderwijs op andere dan de in de wet omschreven wijze te steunen."

Bij de dood van de heer H.G.Cannegieter

De IJmuider Courant van 29 maart wijdt een artikel aan het overlijden van de heer Cannegieter en men schrift daarin onder meer:

"H.G.Cannegieter publiceerde over de meest uiteenlopende onderwerpen, omdat zijn veelzijdige interesse - gepaard aan een borende intelligentie - hem een even veelzijdige deskundigheid had doen krijgen. Hij was een der eersten om over de sociale functie van de radio te schrijven, hij schreef toneelstukken voor kinderen (in een waarvan Georgette Hagedoorn debuteerde), in 1932 publiceerde hij het essay "Het leven is een raadsel", voorts een boekje over de Friese Beweging. Hij was 45 jaar verbonden aan de Nieuwe Rotterdamse Courant. Zijn voor de Groene geschreven artikelen werden gebundeld in "Achter de Afsluitdijk" en "Rusticus Urbanus". Hij brak met De Groene toen hoofdredacteur Wiessing communist werd. De heer Cannegieter was redacteur van De Socialistische Gids, van Gezin en Scholen, van het tijdschrift van het Humanistisch Verbond, was oprichter van de afdeling Haarlem van de Vereniging tot Bescherming van Voetgangers, curator van het Kennemer Lyceum, docent aan de School voor Maatschappelijk Werk, Bestuurslid van de Vereniging voor Sexuele Hervorming. Zijn "Sexualiteit in de opvoeding" en "De ideële echtscheiding" waren voor hun tijd baanbrekend. Zijn populaire bijbelverklaringen en radiopraatjes werden gebundeld in "Oud Israëls Schrift" en "Wie was Jezus".

Onder het pseudoniem Georg Grünewald debuteerde H.G.Cannegieter op letterkundig gebied met "Van 't wonderde ambt". Zijn latere romans betreffen vooral het Friese dorpsleven van rond 1900. Vorig jaar deelde hij ons mee twee romans voltooid klaar te hebben liggen. De heer Cannegieter is enige tijd toneelmedewerker aan de Oprechte Haarlemsche Courant geweest. Na de oorlog bewees hij ons blad, waarvan hij de eerste filmcriticus was nog enige jaren dienst als toneelrecensent."

Zonen durven tegen vaders op te staan

Het Nieuw Utrechts Dagblad van 28 febr. nam een korte bespreking op van een lezing die Hella S.Haasse hield in Utrecht:

"De schrijfster Hella S.Haasse sprak gisterenmorgen in het Brasmushuis in Utrecht over vaders en zonen, een thema in de na-oorlogse roman. De lezing, die was georganiseerd door het Humanistisch Verbond, werd door een talrijk publiek aandachtig gevolgd.

In wezen komt het thema vader en zoon in alle tijden in de literatuur voor, aldus Hella Haasse. De Vader, die vaak symbolisch het gezag aanduidt staat tegenover zijn zoon, als symbool van het verlangen naar een nieuwe orde. Eerst in de laatste jaren is er in zoverre iets veranderd in de verhouding tussen opvolgende generaties, dat de jeugd zich intellectueel en vooral ook financieel geëmancipeerd heeft. Jonge schrijvers hebben hierdoor de mogelijkheden gekregen om hun verzet tegen de oudere generatie met kracht kenbaar te maken.

In hun vrijmoedigheid vinden deze auteurs vaak een geducht wapen om zich tegen, althans naar hun mening verstarde constellaties te verzetten. De worsteling die de mens doormaakt op de weg naar een volwassenheid wordt uiterst markant weergegeven door een auteur als Jan Wolkers. Zijn eerste boeken beschrijven zijn weerzin tegen de hem omringende wereld, in zijn laatste boek, Terug naar Oegstgeest, geeft hij blijk van een milde en wijze beschouwing van de gebeurtenissen in zijn jeugd.

Hella Haasse, had als uitgangspunt voor haar betoog zeer uitgebreide besprekingen gewijd aan de Tranen der acacias van W.F.Hermans. Zij bleek van mening te zijn dat teveel mensen een boek als een verslag van feitelijkheden lezen. U moet een boek creatief lezen, anders ontgaat de bedoeling van de schrijver u ten enenmale, aldus Hella Haasse.

Prof.dr.Flam op bezoek

Naar aanleiding van een geheel andere lezing voor een afdeling van het Humanistisch Verbond schreef Het Vrije Volk van 4 maart onder meer dit:

"Het Humanistisch Verbond in Hilversum ontvangt zondagmorgen in Gooiland een bijzondere gast in de figuur van prof.dr.L.Flam. Prof.Flam, als wijsgeer verbonden aan de universiteit van Brussel, is in de kring van niet-academische links-georiënteerde jongeren een invloedrijk en leidend persoon. Hij is geboren in Antwerpen in 1921 en is opgegroeid tussen de twee wereldoorlogen. Uit die periode van werkeloosheid, politieke verwildering, oorlogsdreiging en tenslotte terreur heeft hij de kenmerken van een principieel radicalisme overgehouden.

Van de hand van prof.Flam zijn tal van boeken en tijdschriften verschenen, waarin een veelheid van onderwerpen niet-dogmatisch en met optimisme wordt benaderd. Vaak roept hij daarmee herinneringen op aan Multatuli.

Prof.Flam die in ons land nog weinig bekendheid geniet, maar in Vlaanderen al lang een geëerbiedigd en geducht man is, zal zondag

in Gooiland iets van zijn belangwekkende denkbeelden meedelen. Onderwerp is: "De vrije gedachte in een industriële massamaatschappij".

Jubileum Rotterdamse humanisten

Het Rotterdamsch Parool van 28 maart besteedde aandacht aan de wijze waarop de gemeenschap Rotterdam het eigen 20-jarig bestaan en dat van het H.V. had gevierd:

"Ongeveer gelijktijdig met het 20-jarig jubileum van de landelijke organisatie viert ook de gemeenschap Rotterdam van het Humanistisch Verbond haar twintigste verjaardag. Zaterdagavond werd dit feit herdacht met een feestavond in de Blauwe Zaal.

Na het welkomstwoord van oud-voorzitter, de heer drs. A.P.J. Verbist, sprak de vice-voorzitter, de heer C.J. Coppens, over twintig jaar Humanistisch Verbond in Rotterdam. Hij betoogde o.m. dat de strijd om de erkenning nu wel definitief door het Verbond gewonnen was en dat de afdeling Rotterdam een nog steeds groeiend ledental (van ruim 1000) had. Hierna speelden de klarinettist Herman Wester en de pianist Bram Boelee het Grand Duo Concertant op. 48 van C.M. von Weber. Ten slotte volgde nog een caberetprogramma uitgevoerd door Janine van Wely en Cees van Oyen met aan de vleugel Joop Stokkermans.

Ds. Poort als tegenstander

Ze bestaan nog steeds, de tegenstanders van de Humanistische geestelijke verzorging in het leger en het zijn vaak de toch zo actieve leden van de Ned. Chr. Vrouwenbond, die tijdens een lezing dergelijke uitlatingen te horen moeten krijgen, zoals onlangs nog Ds. Poort meende te moeten doen. Volgens de Nieuwe Apeldoornsche Courant van 24 maart toonde Ds. Poort zich

"een tegenstander van het nieuwe verschijnsel van de humanistische geestelijke verzorging in het leger.

"Vroeger waren er drie soorten verzorgers: protestantse, rooms-katholieke en joodse. Er was één rabbijn, die alle afdelingen afreisde. Nu zijn er, voorlopig bij wijze van proef, de humanisten bijgekomen.

Zes humanistische raadslieden, die uit 's rijks kas worden betaald, hebben toegang gekregen tot de kazernes. Zes godloochenaars zijn toegelaten tot minderjarigen.

"Het aantal van deze raadslieden", zei de dominee, "is bovendien nog onbillijk ten aanzien van het aantal atheïsten in het leger".

De minister en de kleren van de geestelijke verzorgers

De Friese Koerier van 26 maart schrijft met deze titel als kop een stukje over het al of niet uniform dragen van de geestelijke verzorgers in het leger. Gezegd wordt onder meer dit:

"De minister maakt onderscheid tussen principiële bezwaren en praktische.

Principiële bezwaren heeft de minister niet. Praktische wel. Die liggen op het gebied van de herkenbaarheid: de geestelijke verzorgers moeten vlot overal toegelaten kunnen worden waar de militairen, die ze onder hun hoede hebben, ook in- en uitgaan.

Daarvoor kan het uniform een aardig hulpmiddel zijn. Aardig, maar - ons idee - niet heel belangrijk, niet doorslaggevend. Stel je voor, dat schildwachten en militaire politie iedereen met een Nederlands uniform aan in kazernes en op militaire terreinen gingen toelaten. In vrede. En in oorlogstijd! Wie zouden er dan allemaal zo'n pak aan kunnen trekken? Daar heeft Nederland leergeld mee betaald in de laatste oorlog! Maar de minister wil zich niet uitspreken, hij wil geen nieuw standpunt innemen, zolang de discussie over kleding en rangonderscheidingsteken in de kerken en onder de geestelijke verzorgers onderling nog niet tot klaarheid geleid heeft. De minister geeft er de voorkeur aan, dat de kerken en de humanistische organisatie eerst gezamenlijk tot een eensluidend standpunt komen.

Dat betekent een duidelijke aansporing: kom, praat er met mekaar eens over.

Is het niet beschamend, dat de minister in 1966 met deze aansporing kan komen?"

NCRV televisie-uitzending over buitenkerkelijkheid

Het Brabants Nieuwsblad van 30 maart heeft het volgende commentaar op een televisie-uitzending van de NCRV:

"Voornaamste onderdeel van het NCRV-programma was een documentaire over de buitenkerkelijkheid. Een interessant onderwerp voor zeer vele kijkers, dachten wij, en zeker niet alleen de protestanten. Als we dan eerst de inhoud de revue laten passeren, dan viel ons allereerst de grote hoeveelheid problemen op, die in menig opzicht parallel bleken te lopen met de vraagstukken, zoals die nu ook onder de katholieken leven. Vooral de moeite waard vonden wij het bezinnende gedeelte, dat op een historisch overzicht volgde. Want hier werd de hand heel stevig in eigen boezem gestoken. En doekjes voor het bloeden waren er niet bij. De kerk heeft zich te afzijdig en te geïsoleerd gehouden en is buiten de werkelijkheid komen te staan, aldus een van de voornaamste conclusies, die hier naar voren kwamen.

Heel wat onkerkelijkheid en buitenkerkelijkheid is er het gevolg van geweest, getuige de vele straatinterviews die er waarachtig niet om logen. Zijn we als kerk geen museumstuk geworden? Zo vroeg men zich naar aanleiding daarvan af. Wat zijn de kansen tot eenheid onder deze omstandigheden en hoe vinden kerk en wetenschap weer elkaar? Uiteraard droeg de documentaire meerdere suggesties aan om uit de impasse te raken. In dit verband kwamen o.m. de Shaloomgroep en de Allemanskkerk ter sprake. Moeten we niet alle tradities en bestaande dogmatiek overboord zetten, zo vroeg men zich af, en terugkeren tot de essentie. Kortom, een documentaire die qua inhoud stellig de moeite waard was en die ook naar de vorm kon boeien. Met name de vele persoonlijke getuigenissen, o.a.

van een PSP-lid van P.S., een humanist, een atheïstische kunstenaar en een wetenschapsman zullen indruk hebben gemaakt.

Scheiden zonder liegen

Niet alleen in "eigen kring" (men leze er de stukken en de discussies in Mens en Wereld maar eens op na) heeft de lezing van dr.M.Rood-de Boer tijdens een juristencongres van "Socrates" gehouden, grote belangstelling gewekt, vrijwel alle Nederlandse bladen van belang hebben over deze lezing geschreven. Het Algemeen Handelsblad van 9 april heeft het zelfs bij de bespreking van de conferentie alleen niet willen laten. De publiciste Mieke van Oyen heeft in een artikel grote gedeelten uit het betoog van Dr.Rood-de Boer overgenomen, aangevuld met eigen commentaar. Het artikel wordt besloten met:

"Al deze vergaande veranderingen zullen door velen van ons als gelukkige vernieuwingen worden gezien, die tot doel hebben het mensdom tegen onnodige ellende te beschermen. Aan hen die op basis van hun levensbeschouwing menen dat echtscheiding een kwaad is dat zoveel mogelijk moet worden tegengegaan en moet worden bemoeilijkt, zou men kunnen vragen of zij werkelijk denken dat een onmogelijk gemaakte echtscheiding ooit zou kunnen resulteren in een gelukkig huwelijk. En of zij enige voorstelling hebben van wat er zich aan ellende en verdriet, aan haat en hardheid kan verschuilen achter de coulissen van zo'n "beschermd" huwelijk? Uiteindelijk beslist de mens zelf wat hij al of niet kan en wenst te verdragen. Dit moet hij kunnen doen door als een vrij mens met een eigen verantwoording de wet te kunnen hanteren en hij moet niet gedwongen worden, als een onmondig kind, die wet op slinkse wijze te ontduiken. Als dit warme pleidooi van mevrouw Rood op deze juristenconferentie gevolgen zal hebben voor de vernieuwing van onze echtscheidingswet, zullen we een stapje dichterbij gekomen zijn bij een volwassen maatschappij."

Huwelijk, sacrament of niet?

In het Utrechts Nieuwsblad van 17 maart schreef een medewerker een artikel, getiteld: "discussie over huwelijk: sacrament of niet?"

"De laatste tijd is het huwelijk weer eens in het centrum van de belangstelling gekomen. Is het huwelijk een sacrament of niet? De redactie van het tijdschrift De Protestant ontkent het (in het nummer van 28 februari), maar geeft mgr.dr.A.C.Ramse-laer de gelegenheid het rooms-katholieke standpunt nog eens uiteen te zetten. Het progressieve r.-k. weekblad De Bazuin gaat nader in op het sacramentsbegrip: niet de huwelijkssluiting, maar het hele huwelijksleven is een sacrament. Het is in deze tijd, waarin zo dikwijls over (verantwoorde) gezinsvorming en gemengd huwelijk gesproken wordt, zeer de moeite waard de fundamentele visies van protestanten en rooms-katholieken op het huwelijk na te gaan.

Zo begint deze medewerker het artikel, waarin hij inderdaad de verschillende standpunten naast elkaar zet.

Ergens schrijft hij dan ook:

"Het zal nog wel een poosje duren voordat de humanistische opvatting van mevrouw mr. M. Rood-de Boer bij de r.k. kerk aanvaard wordt: "Wij zijn (gelukkig) vrij te trouwen met wie we willen. Naar mijn mening moeten we even vrij zijn, tezamen ons huwelijk te beëindigen indien we menen, dat bestendiging daarvan geen enkele zin meer heeft." (Mens en Wereld, een humanistische uitgave, 5 maart).

Als mgr. Ramselaer toegeeft dat de (r.k.) hiërarchie kan dwalen (zoals met de veroordeling van Galileï), waarom - zo kan men vragen - zou een mens zich dan ook niet kunnen vergissen? Maar voorlopig ziet de r.k. kerk het huwelijk als onontbindbaar op grond van het wezen van de natuur en sterker nog: doordat het sacrament het huwelijk in het handelen van God opneemt. (Merkwaardig is dan dat de r.k. kerk in het kerkrecht wel uitzonderingen toestaat).

Politiek en humanisme

In zijn rubriek in Het Vrije Volk schreef J. Bijleveld op 1 april (de datum heeft met de inhoud niets te maken!) over politiek en humanisme. Gegevens voor het stukje ontleende hij aan het maandblad "Ego".

"Het is voor buitenstaanders blijkbaar moeilijk om enig inzicht te krijgen in de politieke verhoudingen binnen het Humanistisch Verbond. Daarover bestaan allerlei misvattingen en we willen een steentje bijdragen om deze misvattingen op te ruimen. Allereerst moet dan met grote klem worden gesteld dat het Humanistisch Verbond geen politieke organisatie is en zijn leden op dit gebied niets voorschrijft of verbiedt. Het Humanistisch Verbond valt dus niet samen met een of andere politieke richting en men vindt in het Verbond mensen van verschillende politieke kleur.

Toch, dat moet worden toegegeven, is de politieke keuze in Nederland voor humanisten beperkt. Van de partijen die zoveel ahang hebben dat ze met minstens één zetel in de Tweede Kamer zijn vertegenwoordigd zijn er vijf met een godsdienstige grondslag nl. KVP, AR, CHU, SGP en het GVP. De humanisten betwisten niet het goed recht van deze godsdienstige grondslag maar waar ze zelf ongodsdienstig zijn gevoelen ze geen behoefte zich bij deze partijen aan te sluiten. Er blijven dan nog vijf partijen over nl. de PvdA, de VVD, de CPN, de PSP en de Boerenpartij.

Om met de laatste te beginnen: de Boerenpartij is toch eigenlijk ook een partij met een godsdienstig christelijke inslag. Bovendien heeft deze partij speciale interesse voor bepaalde bevolkingsgroepen. Humanisten zullen alleen al op deze gronden weinig neiging hebben om zich bij de Boerenpartij aan te sluiten. Dan is er de CPN. We kunnen daar kort over zijn, de politiek dictatoriale grondslag van het communisme en de eenzijdige verkondiging van het dialectisch-materialisme zijn voor humanisten ernstige belemmeringen tot aansluiting bij deze partij. Dus blijven over: PvdA, VVD en PSP. Deze drie partijen staan alle drie op democratische grondslag. Twee ervan (de PvdA en de PSP), zijn socialistisch, de derde, de VVD is liberaal. De PSP staat op duidelijk pacifistisch standpunt en bij deze partij zullen dus slechts die humanisten zich aansluiten die òn socialistisch òn pacifistisch zijn.

Dat is inderdaad met een aantal humanisten het geval. Voor de overige humanisten blijft dus over de PvdA en de VVD. De keuze tussen deze beide partijen wordt bepaald door de vraag of men voorstander is van een liberale ordening van het maatschappelijk leven of van een socialistische.

Uit de humanistische levensovertuiging vloeit deze keuze zonder meer voort. Naast de levensbeschouwelijke overwegingen spelen hier nl. vooral een rol de inzichten die men heeft t.a.v. allerlei praktisch-politieke problemen en die inzichten kunnen natuurlijk ook bij humanisten variëren."

Reacties

Het artikel van Jan Rogier in Vrij Nederland ten tijde van het 20-jarig bestaan van het H.V. heeft o.m. de reactie opgeleverd van de heer P. Spigt (zie ons vorig nummer), maar in Vrij Nederland van 19 maart en in dat van 9 april staan meer reacties. De heer H. Posthumus schrijft o.m.

"Kerken nu kunnen altijd op het de mens in oorsprong meegegeven zondebesef en op een hiernamaals-gedachte terugvallen als diepere zin van hun streven. Uitholling van deze hiernamaals-idee verschuift thans bij hen het accent meer naar het humanistische medemenselijkheidsstreven.

Van een modern humanisme mag echter inderdaad een meer uitgesproken visie op het reilen en zeilen in dit - enig belangrijke leven worden verwacht. Misschien kan het zgn. religieus humanisme een dak boven de hoofden van het toenemend aantal onkerkelijken vormen, hoewel ik geloof, dat het lyrisch opgedragen fraaie en gekunstelde woordgebruik van deze richting weinig greep op grotere groepen zal krijgen. Blijft in dit geval een meer concrete benadering van de problemen van deze tijd, als middel om uit het slop te geraken. Wellicht komt er dan tevens een ongetwijfeld vruchtbare gedachtenwisseling tot stand, die het stof van de organisatie wat wegblaast, want stoffig doet het aan als de figuur van de voorzitter, hoe voortreffelijk ook, welhaast een instituut is geworden."

De heer C. Pronk schrijft in een zeer lange brief b.v. dit:

"Wat N. voorstaat zou leiden tot verstarring, wat van Praag wenst zal van een trage groei een snelle maken. De feiten zullen dit laatste binnen vijf jaren bewijzen. Het streven naar meer contact met de "Arbeider" komt niet voort uit politieke motieven (al konden die er best zijn), het streven komt veeleer voort uit het verlangen om iedereen te doen groeien in geestelijke zin. Als het oog gericht is op mogelijke visie waar men van kan uitgaan. Als het Noordenbos dan voorkomt dat Van Praag dan bv. voor de TV op een dominee lijkt dan nemen we dat graag.

Er zijn heel reactionaire dominees maar ook zeer progressieve, dat kan N. ook in eigen politieke kring opgevallen zijn. Zo zijn er ook katholieke geestelijken van verschillende kwaliteit. Zo zou men ook kunnen vinden dat Van Praag als een bisschop praat. Als men hierbij dan denkt aan een man die Bekkers heet dan is de kwalificatie voor Van Praag alleen maar erg eerzaam. Er zijn gelukkig geestelijke "prominenten" die zich door niets van de liefde laten

scheiden om het woord van Paulus eens te gebruiken. Ze weten het gesprek te voeren over de grenzen van politieke verdeeldheid heen. Iets wat in een door H-bommen bedreigde mensheid wel heel belangrijk is.

Uit die originele situatie trekt Van Praag betere conclusies dan Noordenbos."